

Møte mandag den 8. oktober 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 4):

1. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2013
2. Referat

Presidenten: Representantene Morten Høglund, Sylvi Graham, Lise Christoffersen, Karin Andersen, Karin S. Woldseth, Håkon Haugli, Sigvald Oppebøen Hansen og Susanne Bratli, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representanten Per Roald Bredvold om permisjon i tiden fra og med 8. oktober til og med 11. oktober og fra representantene Else-May Botten, Robert Eriksen og Anette Trettebergstuen om permisjon i tiden fra og med 9. oktober til og med 11. oktober – alle for å delta i den oppnevnte stortingsdelegasjon til Tyrkia
- fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Ivar Kristiansen i tiden fra og med 8. oktober til og med 10. oktober for å delta i møter i NATOs parlamentariske forsamling i Catania i Italia
- fra representanten Dagfinn Høybråten om permisjon i dagene 8. og 9. oktober for som styreleder i GAVI vaksinefond å delta i møte i Brussel

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
  - For Hedmark fylke: Thor Lillehovde og Lars Joakim Hanssen
  - For Møre og Romsdal fylke: Eva Vinje Aurdal
  - For Nordland fylke: Jonni Helge Solsvik
  - For Rogaland fylke: Kjell Arvid Svendsen
  - For Nord-Trøndelag fylke: Endre Skjervø

Presidenten: Lars Joakim Hanssen, Jonni Helge Solsvik og Kjell Arvid Svendsen er til stede og vil ta sete.

Statsråd Sigbjørn Johnsen overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Sak nr. 1 [10:01:59]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2013

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:02:54]: Vi legger fram statsbudsjettet for 2013 i krevende tider. Mens det går godt i norsk økonomi, er mange av naboene våre ute i hardt vær. Europa er inne i sin verste krise siden annen verdenskrig. Over 25 millioner er nå arbeidsledige i Europa. Bak tallene er det mennesker som har mistet noe av det viktigste de har – retten til å yte gjennom arbeid for å skape

en framtid og en trygg hverdag for seg og sine. Særlig de unge blir hardt rammet. For mange er livet snudd opp ned. Sporene av det som nå skjer, vil prege Europa i lang tid framover.

I løpet av det siste året har jeg møtt ungdommer både i Spania og i Italia. De er fortvilet, og mange er uten håp for framtiden. De forteller om et arbeidsliv der ungdom stiller bakerst i køen, og der mulighetene for fotfeste i lønnet arbeid er nesten umulige. En ung spansk kvinne på 23 år sier det slik:

«Jeg tør ikke tenke på det som er om 10 år. Jeg kan ikke forestille meg hus, barn og en god framtid. Jeg tilhører en generasjon som ikke lenger har noen framtid og drømmer.»

Det er denne virkeligheten mange europeere møter daglig: en utrygg framtid. Flere land må kutte store beløp i budsjettene for å få underskuddene ned, og for å unngå at gjelden øker. I Norge er det motsatt. Vi kan øke utgiftene. Samtidig vokser vår felles sparekonto.

Mens andre land må håndtere ettervirkninger av finanskrisen og krise i statsfinansene, har vi en solid økonomi og solide statsfinanser. I en slik situasjon er det naturlig at folk har store forventninger. Det hører livet til. Men summen av alle krav og ønsker kan bli umulig å oppfylle. Derfor må vi alle gjøre valg. Vår evne til å ta tydelige valg i dag – og for framtiden – vil bli stilt på prøve. Derfor må vi fortsette det planfaste arbeidet for å rette på det som ikke er godt nok. Derfor må vi ta vare på og bygge opp under de gode resultatene vi har i norsk økonomi. Statsbudsjettet for 2013 bidrar til det. Det er et budsjett for arbeid, verdiskaping og velferd. Statsbudsjettet for 2013 er et budsjett for framtidens Norge.

Politikkens viktigste oppgave er å skape trygghet for folk uten at vi tar fra dem egenansvaret. Det gjør vi best gjennom det sterke fellesskapet – et samfunn der vi tar vare på hverandre som medmennesker og har forpliktende fellesskapsløsninger. Sterke sosiale bånd – bygd på tillit, toleranse og respekt – tåler selv de sterkeste påkjenninger.

Å legge fram et budsjett handler om mer enn de enkelte bevilgninger. Statsbudsjettet handler om folks liv – om barnehager og sykehjem, om skolen og arbeidsplassene, om mennesker som strever med sine liv, om fattigdom, klima og utvikling. Det handler om det globale fellesskapet vi er en del av, og om generasjonskontrakten. Det handler også om de verdier som ikke kan tallfestes i nasjonal- og statsbudsjettet, om levekår og livskvalitet. Det handler om hvilket ansvar vi tar for framtiden – for kommende generasjoner.

Vi må kunne stå for de valgene vi gjør i dag, også om ti–tju år fram i tid, når ungene har blitt voksne. Hans Børli skriver i diktet «Nærhet»:

«Jeg vil slipe huden på fingertuppene mine
tynn mot ru virkelighet, jeg vil
kjenne det jeg tar i.»

Politikken må være følbar og gi resultater for den enkelte og for fellesskapet, i dag og i framtiden.

Arbeid er selve nøkkelen til å nå mange av våre mål. Arbeid til alle er selve grunnfjellet i politikken. Arbeid gir trygghet. Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendig-

het. Ingenting er mer kraftfullt for å bekjempe forskjeller, heve folks levestandard og livskvalitet. Å få folk i jobb er også nøkkelen til et inkluderende samfunn. Arbeid gir oss dessuten sterkere rygg til å bære framtidens velferdsutfordringer. Vår felles arbeidsinnsats er grunnlaget for velferdssamfunnet. Når politikken gir lav ledighet og mange i arbeid, blir vi alle rikere.

Vårt viktigste forsvarsverk er å holde orden i eget hus. Da vil de som ser på Norge og norsk økonomi fra utsiden, ha tillit til utviklingen framover. Det tar lang tid å bygge opp tillit. Gjør vi ikke jobben vår, kan den forsvinne over natta. En lærdom fra andre land og fra vår egen historie er hvor viktig det er å bygge opp tilstrekkelige reserver i gode tider. Det gjelder både for staten, for husholdninger, for bedrifter og for banker. Reserver gjør at vi står bedre rustet til å møte perioder når økonomien går tilbake.

Budsjettet for 2013 er godt tilpasset situasjonen i norsk økonomi. Vi har en økonomisk vekst noe over gjennomsnittet historisk sett, og arbeidsledigheten er lav. Regjeringen legger vekt på at budsjettpolitikken ikke må bidra til pressproblemer i økonomien. Derfor følger vi handlingsregelen for bruk av oljeinntektene. Det gir oss rom for å møte uforutsette hendelser i framtiden.

Det er nå fire år siden den internasjonale finanskrisen brøt ut for alvor. Uroen har vart lenger enn de fleste trodde. I mange land er den økonomiske aktiviteten fortsatt lavere enn da krisen brøt ut.

Lav økonomisk vekst og stor gjeld har svekket tilliten til statsfinansene i flere euroland, og rentene på statsgjelden er høye. I år har særlig to spørsmål vært oppe: Vil Hellas forlate eurosamarbeidet, og vil tap i spanske banker undergrave landets statsfinanser?

EU på fellesskapsnivå og myndigheter i enkeltland har gjennomført og varslet tiltak for å bygge opp igjen tilliten til eurosamarbeidet. I august og september ble det klart hva Den europeiske sentralbanken vil gjøre for å sikre eurosamarbeidet, og hva det vil kreve av medvirkning fra kriserammede land for å få det til. Tiltakene har i alle fall for en tid ført til lavere renter på spanske, italienske, irske og portugisiske statslån. Men med kutt i offentlige utgifter, økte skatter og svake banker vil aktiviteten være lav og arbeidsledigheten svært høy i mange år framover.

Sett under ett er veksten blant våre handelspartnere beskjeden. Den økonomiske veksten er for lav til å øke sysselsettingen i vesentlig grad. Situasjonen internasjonalt er skjør, risikoen for en svakere utvikling enn lagt til grunn er stor, særlig i euroområdet.

Norsk økonomi skiller seg klart ut fra de fleste andre OECD-land. Vi har solid økonomisk vekst. De siste ti årene har vært en svært god periode i norsk økonomi. Noe skyldes at vi har hatt hellet med oss. Oljeprisen og andre råvarepriser har økt kraftig. Det har gitt økte inntekter og økt aktivitet i oljevirkomheten.

Men først og fremst handler det om politisk styring. Vi har et rammeverk for den økonomiske politikken vi kan være stolte av. Statens pensjonsfond og handlingsregelen bidrar til at vi bruker av oljeinntektene på en måte som bærer over tid. Vi skiller mellom opptjening og bruk av oljeinntektene. Slik bygger vi opp reserver for kommende

generasjoner og for å møte fremtidige tilbakeslag i økonomien. Renten brukes for å holde inflasjonen lav og stabil og for å jevne ut svingninger i produksjon og sysselsetting. Inntektspolitikken gir oss lavere arbeidsledighet fordi hensynet til konkurranseutsatte næringer blir satt i forgrunnen ved lønnsoppgjørene. En politikk for finansiell stabilitet skal gi oss solide banker som står oppreist også i dårlige tider.

Ute er det økende interesse for den måten vi styrer økonomien på. Det er ikke rart. Vår modell har bidratt til gode resultater. Det må vi ta vare på. Både for i år og neste år venter vi at veksten i fastlandsøkonomien blir noe høyere enn anslått i revidert nasjonalbudsjett fra mai i år. Oppgangen understøttes av høy oljepris og lav rente.

Sysselsettingen vokser fort. Siden 2005 er det skapt 340 000 nye arbeidsplasser i Norge. To av tre har kommet i privat sektor. Det er enorme verdier som på den måten er skapt i fellesskap. Bare det siste året har sysselsettingen økt med om lag 60 000 personer. At vi skaper flere arbeidsplasser, er det beste tegnet på at det går godt i økonomien vår. Samtidig har arbeidsledigheten gått ned. Den er klart lavere enn gjennomsnittet for de siste 25 årene.

Lønnsveksten kan bli over 4 pst. i år. Det er klart høyere enn hos handelspartnerne våre. I løpet av de siste ti årene har reallonnen i Norge økt med nesten 30 pst. – eller mer enn 2,5 prosentpoeng hvert år. Lønnstakere i andre land kan bare drømme om en slik utvikling. Sammen med et lavt rentenivå bidrar dette til økt etterspørsel fra husholdningene, noe vi ser både i privat forbruk og i boligmarkedet. Høy oljepris har dessuten gitt betydelig oppgang i etterspørselen fra oljevirkomheten.

En sterk kronekurs bidrar i noen grad til å dempe presset i økonomien. Mens det er husholdninger og bedrifter i skjermet sektor som først og fremst nyter godt av det lave rentenivået, er det konkurranseutsatte bedrifter som rammes av den sterke kronekursen. Et allerede høyt kostnadsnivå i Norge gjør konkurranseutsatte virksomheter sårbare for svakere internasjonal vekst, fall i eksportpriser og en sterkere krone.

Over tid er det vekstevnen i Fastlands-Norge som har mest å si for om vi kan videreføre og bygge ut velferden. Våre bedrifters evne til å konkurrere på verdensmarkedet blir da avgjørende.

Jeg reiser mye rundt i Norge, og en beskjed jeg ofte får, er følgende: Hold orden i norsk økonomi! Det møter jeg fra arbeidstakere og ledere i bedrifter rundt omkring. Det skal vi gjøre. Regjeringen holder orden i norsk økonomi.

Handlingsregelen åpner for å bruke mer oljeinntekter i år der det går dårlig i økonomien. Samtidig bør bruken ligge under forventet fondsavkastning i år med høy aktivitet. Vi utnyttet den handlefriheten i 2009 til å dempe virkningen av finanskrisen på sysselsetting og arbeidsledighet. I 2011 og 2012 er igjen bruken av oljeinntekter lavere enn forventet realavkastning fra fondet. Nå utnytter vi kapasiteten i norsk økonomi. Da må ikke budsjettpolitikken bidra til pressproblemer. Det vil gjøre det enda vanskeligere for konkurranseutsatte næringer, og det vil øke risikoen for at vi senere får tilbakeslag. Økt pengebruk ville også føre til at lønnsveksten og stigningen i bolig- og eiendomspriser

skjøtt fart. Nå er det ikke tid for å trække på gasspedalen. Derfor legger regjeringen opp til et om lag nøytralt budsjett for 2013, dvs. at oljepengebruken vokser om lag i takt med verdiskapingen i fastlandsøkonomien.

Budsjettforslaget er, som jeg sa, godt tilpasset situasjonen i norsk økonomi. Det ivaretar også langsiktige hensyn og støtter opp under generasjonskontrakten. Det bidrar til at vi står bedre rustet til å møte vanskelige tider. Selv om det er vanskelig å spå om fremtiden, tror jeg at man med stor forvisning kan si at vanskelige tider vil komme fram i tid.

I budsjettet for 2013 foreslår vi en bruk av oljeinntekter på 125 mrd. kr. Det er 26 mrd. kr under forventet fondsavkastning og utgjør 3,3 pst. av anslått kapital i Statens pensjonsfond utland.

Statsbudsjettets utgifter øker reelt med 23 mrd. kr. Av dette utgjør veksten i utgiftene i folketrygden fra 2012 til 2013 over halvparten. Hver ellefte krone som nå brukes i offentlige budsjetter, kommer fra pensjonsfondet. Uten disse inntektene kunne vi ikke hatt dagens nivå på velferdsordningene. Oljepengebruken i statsbudsjettet er på et ansvarlig nivå – et nivå som kan opprettholdes over tid. Ved å nøye oss med over tid å bruke kun avkastningen av det vi har spart opp i pensjonsfondet, vil vi ikke bruke av selve formuen. Vi sparer formuen til dem som kommer etter oss. Det er en viktig del av vår forvaltning av oljeformuen.

Mange land kunne sikkert ønske seg i Norges sted – med store overskudd i budsjettet og penger på bok. Det skal vi være stolte av, men samtidig ydmyke. De store oljeinntektene hjelper oss, men det er vår evne til å holde folk i arbeid som er viktigst. Historien om Norge er historien om alle de som bidrar – de som går på arbeid hver eneste dag og utfører viktige oppgaver for samfunnets beste. Det er summen av alt arbeid som har skapt det samfunnet vi har, og det er summen av arbeid i fremtiden som skaper framtidens samfunn. Derfor er lav ledighet og høy sysselsetting så viktig. Det forutsetter et lønnsoppgjør der hensynet til konkurranseutsatte næringer kommer i fremste rekke. Regjeringen vil sette ned et ekspertutvalg for å se på erfaringene med lønnsdannelsen i Norge gjennom det siste tiåret samt se på utfordringene framover.

I dette bildet er det også viktig å se på dem som står utenfor arbeidslivet. Vi må åpne grinden for dem som står utenfor. Her har vi et ansvar som politikere og myndigheter, men ansvar har også arbeidsgivere og arbeidstakere. Det dreier seg både om tiltak og om penger, men også om holdninger. Vi kan gjøre noe hver for oss. Vi får mer til om vi gjør det sammen. Sammen må vi også mobilisere denne reserven i arbeidsstyrken. Vi kommer til å trenge det i fremtiden.

I statsbudsjettet for 2013 foreslår regjeringen å videreføre et høyt nivå for tiltaksplasser. Vi foreslår flere tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne innenfor rammen. Å satse på ungdom i arbeidsmarkedet er viktig – for den enkelte, men ikke minst for å utvikle den framtidige arbeidskraften. Derfor styrker vi oppfølgingen av ungdom som faller utenfor arbeid og utdanning. I tillegg innfører vi Jobbsjansen som retter seg mot innvandre som står langt fra arbeidsmarkedet, og som ikke fanges

opp av andre tiltak. Å ha en jobb å gå til skaper trygghet. Gode velferdsordninger sørger for at vi ikke står på bar bakke den dagen vi rammes av sykdom eller arbeidsledighet.

Trygghet har også en annen dimensjon. 22. juli i fjor illustrerte hvor viktig sikkerhet og beredskap er. Samlet sett er det en historisk økning på samfunnssikkerhet og beredskap i dette budsjettet. Bevilgninger til trening og øvelser – og organisering, holdninger og beredskapskultur – må gå hånd i hånd. Dette var et av hovedpunktene til Gjærv-kommisjonen. Vi foreslår at virksomheter med ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap blir styrket. Det gjelder Justis- og beredskapsdepartementet, politiet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Det er vedtatt å anskaffe nye redningshelikoptre innenfor en kostnadsramme på 16,8 mrd. kr. For at helikoptrene skal kunne tas i bruk som planlagt over perioden 2016–2020, må det inngås kontrakt i 2013. I budsjettforslaget er det satt av et betydelig beløp til delbetaling ved kontraktsinngåelse. Inkludert økte utgifter til vedlikehold av dagens redningshelikoptre og andre tiltak legger regjeringen opp til en milliardsatsing på økt samfunnssikkerhet og beredskap i 2013-budsjettet.

Trygghet handler også om trygghet for egen helse – om å ha tilgang på et godt helse- og omsorgstilbud uavhengig av inntekt. Tilbudet skal være tilpasset behovene til den enkelte bruker. Vi vet at det blir flere eldre med behov for omsorg i årene framover. Det skal gis tilskudd til 12 000 sykehjems- og omsorgsplasser i perioden 2008–2015. Satsingen er i god rute. I budsjettet for 2013 blir det lagt til rette for 1 750 nye plasser. I tillegg øker vi tilbudet for dagaktivitet for personer med demens. Satsingen på brystrekonstruksjon videreføres.

Vi tilfører sykehusene økte ressurser, slik at flere pasienter kan behandles. Fra 2005 til 2012 har antall somatiske pasientbehandlinger økt med 1,7 millioner. Budsjettforslaget innebærer at vi kan gjennomføre ytterligere 130 000 behandlinger i 2013.

Aktivitetsveksten som foreslås i 2013-budsjettet, er den sterkeste siden staten tok over ansvaret for spesialisthelsetjenesten. Antall behandlinger går opp, køene går ned, og kvaliteten skal styrkes.

Det viktigste for unger er å vokse opp i et godt og trygt hjem. Unger trenger også fellesskapets oppmerksomhet og omsorg. Noen unger trenger dette mer enn andre. Et barnehagetilbud av god kvalitet er god forebygging. Men det er dessverre ikke nok alltid. Barnevernet har derfor en viktig rolle. Vi prioriterer barnevernet, særlig på kommunalt nivå. Vi vil også styrke fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker for å få raskere saksbehandling. En god oppvekst er det viktigste for barns videre ferd i livet.

Investeringene i den unge enden av livet er avgjørende for at generasjonskontrakten skal oppfylles.

Et nytt liv
en reise på vinger av håp –
av drømmer og muligheter.
Slik vi fikk
av de som alltid var der
– for oss.

Regjeringens satsing på barnehager er et viktig løft, både for barna og for deres foreldre. Vi har nådd målet om full barnehagedekning, og barnehager er fortsatt et prioritert område. Maksimalprisen for en barnehageplass videreføres nominelt uendret, slik at foreldrebetalingen reelt sett går ned.

Vi gir også foreldrene større mulighet til å være hjemme med ungene ved at fedrekvoten og perioden for foreldrepenger utvides med to uker.

En langsiktig og ansvarlig politikk handler ikke minst om å prioritere og investere i kunnskap. Gjennom kunnskap skal vi ta Norge videre. Barnehagesatsingen er en del av dette. Like viktig er skole og høyere utdanning. Utdanning gjør at du stiller sterkere i arbeidsmarkedet. Vi vet at lærerne er viktige for at vi skal kunne lykkes i skolen. Det er de som daglig møter elevene og viser elevene veien til lærdom. Regjeringen foreslår en forsøksordning over fire år med flere lærere på ungdomstrinnet på de skolene som skårer dårligere enn gjennomsnittet. Vi innfører også valgfag på niende trinn for å øke motivasjonen og læringen til elevene i ungdomsskolen. Vi vil styrke fag- og yrkesopplæringen. Regjeringen vil opprette 3 250 flere studieplasser i 2013. Dermed kan studieplasser opprettet i tidligere år videreføres med nye kull. Siden 2009 er det lagt til rette for over 22 000 flere plasser i høyere utdanning.

Høye boligpriser har gjort det vanskelig for mange å komme inn i boligmarkedet. Regjeringen vil legge fram en egen proposisjon med forslag om å øke Husbankens låneramme fra 15 mrd. kr til 20 mrd. kr i 2012. Dette høye nivået vil vi videreføre i 2013. For å lette situasjonen for vanskeligstilte på boligmarkedet foreslår regjeringen å øke bevilgningen til etableringstilskudd og til tilskudd til utleieboliger. Vi foreslår også å legge til rette for bygging av 1 000 nye studentboliger.

Kommunene våre står i første linje når det gjelder velferd og omsorg. Kommunene har fått et betydelig løft under denne regjeringen – fra 2005 til 2012 har kommunesektorens inntekter reelt økt med 61 mrd. kr. Det har gitt flere ansatte i barnehagene, flere på sykehjemmene og flere lærere i skolen. For neste år blir det lagt opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 6,8 mrd. kr, og 5 mrd. kr er såkalte frie inntekter.

Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet. Da trenger vi en kraftig satsing på samferdsel. Nasjonal transportplan 2010–2019 har en samlet planramme som er 100 mrd. kr høyere enn den forrige planen. Siden 2005 er bevilgningene til Nasjonal transportplan økt med nesten 15 mrd. kr. For neste år foreslår vi en økning på 3,4 mrd. kr. Planrammene overoppfylles dermed med om lag 1,5 mrd. kr. Vi har høye ambisjoner på samferdselsfeltet, og vi oppfyller dem.

Vi må tenke langsiktig og være innovative. Det er viktig for framtidens Norge. Det styrker vekst og verdiskaping. Gjennom forskning blir vi bedre rustet til å møte samfunnet som kommer i morgen. Regjeringens budsjettforslag innebærer en anslått samlet innsats til forskning på 27 mrd. kr. Dette er en økning på 1,4 mrd. kr. fra inneværende år. Norge er blant de OECD-landene med høyest offentlig finansiert forskning per innbygger. Forskingen

styrkes med økte bevilgninger til isgående forskningsfartøy, internasjonale romprogram og EUs rammeprogram for forskning samt forskning på nanoteknologi, klima og samfunnsikkerhet. Forskningsbevilgningene er økt reelt med over 30 pst. siden 2005.

I klimameldingen ble det varslet at regjeringen vil forsterke den nasjonale virkemiddelbruken. Den betydelige satsingen på klima- og miljøløstak videreføres i 2013. Det foreslås et kapitalinnskudd i det nye klima- og energifondet. Økt CO₂-avgift for oljenæringen, omlegging av bilavgifter, styrket kollektivtrafikk og jernbaneutbygging, tiltak mot avskoging i utviklingsland og sikring av naturmangfoldet er en del av prioriteringene. Norge oppfyller sin forpliktelse under Kyoto-avtalen for perioden 2008–2012 uten behov for statlige kvotekjøp. I tillegg kjøper vi kvoter for å overoppfylle våre forpliktelser.

Bevilgningene til internasjonal bistand øker med 2,4 mrd. kr, slik at vi kan videreføre et nivå som tilsvarer 1 pst. av brutto nasjonalinntekten.

De ulike delene av politikken må virke sammen i en helhet. Bevilgninger er viktig, men like viktig er deltakelse, opplevelser, engasjement, forebygging og egenansvar. Engasjement i idrettslag og i det lokale kulturlivet er med på å forme samfunnet vårt. Kulturen er en verdimeisig samfunnsbygger. Derfor følger regjeringen opp sine løfter til kultur og frivillighet. Vi gjennomfører Kulturløftet med sikte på å nå målet om at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. Gjennom Kulturløftet bidrar vi til at kunst og kultur blir tilgjengelig for stadig flere, både som deltakere og som publikum, i alle deler av landet. I tillegg vil vi starte med å trappe opp idrettens andel fra tippemidlene. Vi skal fortsatt sikre idretten gode vilkår. Kompensasjonen for merverdiavgift for frivillige organisasjoner øker med 321 mill. kr. Det innføres én uketimer med kulturskoleaktiviteter i SFO på barnetrinnet fra høsten 2013.

Mye er gjort de siste årene med å forenkle forvaltningens kommunikasjon med innbyggere og næringsliv. Elektronisk selvavgivelse er et eksempel. Regjeringen har som mål at hovedregelen skal være digital kommunikasjon. I budsjettforslaget vårt øker vi bevilgningene til både igangsatte og nye tiltak for å digitalisere forvaltningen.

Norge har et velfungerende skattesystem som bringer mer enn 1 200 mrd. kr til fellesskapet. Disse inntektene finansierer velferdsordningene våre. Et godt skattesystem er ingen selvfølge. I mange land er det ikke samsvar mellom skattesystemets evne til å skaffe inntekter og ambisjonene for offentlige utgifter. Verst ute er land som Hellas og Spania. Disse landene må forbedre sine skattesystemer for å komme ut av den vanskelige situasjonen de nå er i. Et godt skattesystem med bredt skattegrunnlag gjør det mulig å holde relativt lave skattesatser. Det fremmer vekstevnen i norsk økonomi. Omfordelingen gjennom skattesystemet bedres også når mer av de reelle inntektene kommer til beskatning. Regjeringen opprettholder skattenivået i 2013 på 2004-nivå i samsvar med skatteløftet. Skatteløftet bidrar til forutsigbare rammevilkår for næringslivet og husholdninger.

Skattegrunnlagene skal ikke bare være brede – de skal

også være korrekte og rettferdige. Vi tar nå et nytt steg for å redusere gebyrer ned mot kostnadsriktig nivå. Gebyrene for tinglysning i fast eiendom blir satt kraftig ned. Bilavgiftene reduseres med 400 mill. kr. Det er andre året på rad at bilavgiftene går ned. Dette skjer ved at omregistreringsavgiften foreslås satt ned med 40 pst. for typiske næringskjøretøy og med 12 pst. for øvrige kjøretøy. Videre blir det lagt stor vekt på miljø og mindre vekt på motoreffekt i engangsavgiften. Vrakpanten økes med 500 kr.

Vedlikehold av skattesystemet betyr også å tette hull som fører til tap av skatteinntekter. Regjeringen foreslår endringer i næringsbeskatningen, som samlet vil øke statens inntekter med rundt 800 mill. kr. Blant annet foreslår vi at inntekt fra petroleumsutvinning i utlandet unntas fra skatteplikt. Oljeselskapene kan i dag føre kostnader ved sin utenlandsaktivitet til fradrag i grunnlaget for norsk landskatt. Samtidig vil Norge trolig ikke få skatteinntekter fra denne virksomheten. Ved fravær av skatteplikt vil også retten til å føre disse kostnadene til fradrag i Norge opphøre.

Progresjonen i inntektsskatten videreføres. Innslagspunktene i toppskatten, pensjonsfradraget og de maksimale minste-fradrag i lønn og pensjon økes i takt med forventet lønnsvekst. Bunnfradraget i formuesskatten økes betydelig mer, til 870 000 kr, finansiert ved at grunnlaget utvides noe. Andelen av skattyterne som betaler formuesskatt, blir om lag halvert fra 2005, til 16 pst. i 2013. Det er i dag ca. 500 000 færre som betaler formuesskatt, enn det var i 2005.

Stortinget har vedtatt at folketrygdens uførepensjon skal legges om til ny uføretrygd fra 2015. De nye reglene forutsetter at den nye uføretrygden skattlegges som lønn. Regjeringen foreslår endringer i skatteloven og folketrygdloven for å følge opp dette.

Kostnadene ved finansielle kriser er store og langvarige. Utviklingen i internasjonal økonomi de siste fire årene bekrefter dette. Det var også vår egen erfaring fra bankkrisen for ca. 20 år siden. Finansielle ubalanser bygges vanligvis opp over lang tid før de utløser en krise. For å redusere faren for finansielle ubalanser må regulering av finansmarkedene og tilsyn fremme soliditet, likviditet og god atferd.

De siste årene har uroen vært særlig stor i europeiske finansmarkeder. Norske banker er mindre påvirket av uroen enn andre europeiske banker. De har ikke lånt mye til bedrifter og stater i utsatte euroland. Samtidig har aktiviteten i norsk økonomi holdt seg godt oppe. Bankene har fått litt bedre soliditet og er noe mer robust finansiert i løpet av de siste par årene. Utsiktene framover tyder på at bankene vil ha gode muligheter til å styrke soliditeten enda mer. Norske banker har imidlertid lånt mye i utlandet, og det gjør dem sårbare. Bankene skal være rustet for å møte uro. Førstelinjeforsvaret som skal sikre dette, er bankenes egen soliditet og likviditet.

Den krisen vi nå ser i Europa, har sin bakgrunn i at en rekke land har levd over evne i flere år. De har brukt mer enn de har hatt i inntekter. De har havnet i en ond sirkel, med høye utgifter, lav tillit og dyre lån. Den eneste måten å komme seg ut av den sirkelen på er å få utgiftene ned og

inntektene opp. Mange land i Europa har nå kuttet i viktige velferdstilbud. Svak økonomisk styring har skapt utrygghet for innbyggerne. Vi har sett demonstrasjoner i mange land.

Den økonomiske utryggheten mange møter i Europa, har vi klart å unngå i Norge. Som jeg sa tidligere: Dette har ikke kommet av seg selv. Oljeinntektene har gitt oss store muligheter, men det handler også om ansvarlig økonomisk politikk. Vi har prioritert arbeid, verdiskaping og velferd. Det må vi gjøre også i årene framover. Da kan ikke alle gode formål tilgodeses. Da må vi føre en økonomisk politikk som unngår å slå bena under våre konkurransutsatte bedrifter. Da må vi tenke langsiktig og holde orden i eget hus. Da må vi forberede oss på at også norsk økonomi vil kunne møte vanskelige tider. Jeg vil advare mot å tro at den gode utviklingen vi ser i norsk økonomi, er selvskreven også i årene framover. Norge har ikke fribillett til lav ledighet og stabil økonomi.

Neste år vil ca. 700 000 personer over 67 år motta pensjon fra folketrygden. De store kullene etter 1945 vil bidra til en sterk vekst i den eldre delen av befolkningen i årene framover. 30 år fram i tid vil trolig nærmere 1 400 000 motta alderspensjon fra folketrygden. Dette vil endre samfunnet vårt. Andelen eldre i befolkningen vil øke raskt. Det er flere grunner til at det blir slik. Høye fødselstall for 67 år siden er én grunn. Bedre helse og medisinsk framgang har dessuten bidratt til økt levealder. Forventet levealder har økt med sju år siden folketrygden kom i 1967. Dette er et tydelig bevis på at Norge er et godt land å bo og leve i. De som har lagt grunnlaget for denne utviklingen, skal ha en god alderdom. Eldre mennesker bidrar til at samfunnet blir bedre – samhandlingen mellom generasjoner gjør oss rikere. Sammen har vi bygd Norge til det Norge vi ser i dag. Som mennesker har vi ulike behov gjennom livsløpet. Gjennom det sterke fellesskapet stiller generasjoner opp for hverandre. Denne generasjonskontrakten er ryggraden i velferden. Foreldrene til 1946-generasjonen hadde en drøm om at deres barn skulle vokse inn i en ny tid med større trygghet og flere muligheter. Også 1946-generasjonen har og hadde en drøm om et trygt liv for sine barn. Gjennom sitt arbeid og sin innsats på ulike samfunnsområder har de bidratt til det. Og nå skal deres barn sørge for pensjonene og en trygg alderdom. Slik bygger vi et samfunn av omsorg og livskvalitet. Slik bygger vi et bedre samfunn. Det er en lang livslinje fra 1946 til 2013. Men det hadde ikke vært mulig å bygge en moderne velferdsstat med penger alene. Den må ha en bærende politisk idé og bygge på grunnleggende moralske og etiske verdier. Den må bygge på både plikter og rettigheter.

Store inntekter fra naturressursene gir oss en økonomisk handlefrihet folk i mange andre land ikke har. Men heller ikke slike inntekter kommer uten felles innsats i arbeid og bygging av kunnskap og framtidsrettet kompetanse.

Det er ikke fullt ut mulig å verne seg mot tilbakeslag i internasjonal økonomi. Vi har, som jeg sa, heller ingen garanti for at den gode utviklingen i norsk økonomi bare vil fortsette. Derfor må vi ha gode forsvarsverk og ta Norge trygt videre, ikke bare gjennom budsjettet for 2013, men

også over lengre tid. Vi må avstå fra å skyve regninger fram i tid for å fylle forventninger vi har skapt i dag. Vi skal spare til våre barn, ikke låne av dem. Vi skal bygge opp under og ikke forringe de muligheter de skal ha. Vi skal bygge opp under miljøet, samfunnet og økonomiens bærekraft over tid.

Ingen generasjoner før oss i Norge – og knapt noe sted i verden – har fått slike muligheter som oss. Forvaltningen av mulighetene vil kreve mye av oss – av ansvar og av fram-syn. Da må vi heller ikke tape grunnleggende menneskelige verdier som samhold og fellesskap av syne. Vi må hver eneste dag stå opp for de verdiene som gjør Norge til et av verdens beste land å bo i.

De siste sju årene har vi gjennomført store og viktige løft for et bedre Norge. Dette har vi gjort uten å sette økonomien i fare. Vi har valgt å prioritere det viktigste. Denne jobben fortsetter vi med i vårt forslag til statsbudsjett for 2013. Det er et budsjett for arbeid, verdiskaping og velferd. Det er fortsatt mye som er ugjort, derfor skal vi ta Norge videre. Det skjer best gjennom det sterke fellesskapet – vi er de tusener som skal bygge landet.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det åpnes for en kommentarrunde, begrenset til ett innlegg på inntil 5 minutter fra hver partigruppe, i samsvar med forretningsordenens § 43.

Presidenten vil så foreslå å fravike forretningsordenens § 43, slik at det etter hvert innlegg fra opposisjons-partiene gis anledning til en kommentar fra finansministeren og deretter en sluttkommentar fra representanten for opposisjonspartiet på inntil 2 minutter hver.

Videre foreslås det at det åpnes for en kommentar fra finansministeren eller statsministeren på inntil 3 minutter på slutten av debatten.

– Det anses vedtatt.

Torgeir Micaelsen (A) [10:43:48]: Jeg tror at de fleste i denne salen som har hørt finansministeren, vår glimrende finansminister, kan enes om at situasjonen vi har her i landet – et land preget av framgang og vekst, flere i jobb, lav ledighet, økt verdiskaping, solide statsfinanser, en befolkning som vokser – er kjennetegn som viser at hvis vi forvalter dette på en riktig måte, slik finansministeren legger opp til, kan vi ta landet vårt videre i årene som kommer.

Men det skjer ikke i et vakuum; det er et resultat av at vi har vært heldige, ja, men vi har også forvaltet ressursene og befolkningens evner og anlegg på en god måte. Det skjer i en tid hvor det er veldig krevende ute, hvor det ikke er gitt at arbeidsledigheten skal være lav, at veksten i selssettingen skal være høy, at nye bedrifter skapes, osv. En må nesten være Høyre- eller Fremskrittsparti-medlem for å mene at disse tallene ikke taler for seg. Jeg imøteser nå – i denne runden og resten av dagen – å høre i hvilken retning de partiene som nå kritiserer det Sigbjørn Johnsen nettopp har lagt fram som sitt forslag, ønsker å ta Norge.

Selv om mye går godt, er jeg glad for at finansministeren peker på at det er en del forhold som gjør oss sårbare, og som gjør at det ikke er gitt at ting skal fortsette å vokse inn i himmelen.

Mens mange i både privat og offentlig sektor ikke har merket så mye til den globale finanskrisen, bortsett fra at renten er lav, at det har blitt billigere å reise på ferie til Syd-Europa, og at man registrerer på nyhetene at det er krevende, er det en solid del av norsk økonomi, den konkurranseutsatte, som hver dag kjemper med utlendinger, de beste utlendingene på sine felt, om oppdrag og arbeid, som virkelig kjenner hvordan det nå står til i de markedene som tross alt er veldig viktige. Derfor er det utfordrende når vi har hatt god lønnsutvikling – det er jo til glede for mange. Jeg pleier å si at ja, selvfølgelig har lønnen til folk flest økt. Det er fordi det har gått godt i Norge. Det har ikke kommet som resultat av alt annet. Alternativet ville jo vært at det hadde vært kapitaleiere eller andre som dro av gårde med en enda større del av kaken. Men det utfordrer oss, fordi vi må kombinere lønnsvekst med produktivitsvekst, bytteforhold med utlandet, osv. Disse tingene utfordres når lønnsveksten blir såpass frisk som den har vært. Jeg er i hvert fall glad for at regjeringen nå har nedsatt et ekspertutvalg for å se på frontfagsmodellen, og at tallene også i nasjonalbudsjettet som nå er lagt fram, viser at produktivitsveksten igjen tar seg opp etter noen litt mindre gode år etter finanskrisen.

Med dette bakteppet er jeg glad for at forslaget til statsbudsjett kombinerer trygg økonomisk styring med satsing på framtidrettede investeringer og det å bygge ut velferdsstaten. Da trenger vi politikere som tør å si nei til noe for å si ja til noe annet, som ikke tar sjansen på å gamble med arbeidsplassene, som sier at man tar situasjonen i Europa på alvor, og som innenfor et økonomisk opplegg med uendret skattenivå og ansvarlig oljepegebruk kan bygge ut infrastruktur, satse på andre fellesinvesteringer og bygge ut velferdsstaten i en tid da veldig mange andre må gjøre noe annet.

Vi får nå statsbudsjettet til behandling i Stortinget. Her i Stortinget har vi en situasjon hvor alle opposisjonspartiene nå sier de vil kaste dagens regjering og erstatte den med en annen. Jeg lover likevel, på vegne av finanskomiteen, at vi skal lytte til alle konstruktive innspill og råd om budsjettet, både fra opposisjonen og fra dem som har meninger om budsjettforslaget.

Jeg synes til slutt jeg kan driste meg til noen råd til dem som nå skal komme med sine mer eller mindre konstruktive innspill til budsjettet. Kritiser gjerne Arbeiderpartiets økonomiske politikk, men fortell samtidig hva eget parti vil gjøre, og med hvem! Bruk høstens budsjettbehandling i Stortinget til å diskutere noe mer enn enkeltsaker! Fortell gjennom forslag og merknader hvilken retning opposisjonen vil ta Norge! Og til slutt: Bruk gjerne den siste anledningen før neste stortingsvalg til ikke å lage et felles nytt budsjettopplegg, men til å avklare de mest fundamentale grunnleggende forholdene ved den økonomiske politikken – oljepegebruk, handlingsregel, skattenivå! Jeg synes ikke det er for mye forlangt når Stortinget nå skal vedta sitt siste budsjett før valget. Det klarte de rød-grønne før siste valg.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:49:18]: Mye går bra i Norge. Høye oljepriser og lave importpriser smører norsk

økonomi. Oljenæringen skal investere over 200 mrd. kr neste år. Det er over ti ganger mer enn det staten skal bruke på veiinvesteringer. Det burde gi et perspektiv. Regjeringen forsøker å beskrive budsjettet som stramt, den gir inntrykk av tøffe prioriteringer, men budsjettets utgifter er på hele 1 065 mrd. kr. Det er 62 mrd. kr mer enn i 2012. I tillegg skal det brukes 28 milliarder oljekroner utover handlingsregelen, bare gjennom Petoro. Pressmessig bruker man altså mer oljepenger inn i norsk økonomi enn det handlingsregelen tilsier, ikke mindre. Men regjeringens målestokk for en ansvarlig økonomisk politikk er om de bruker mindre penger enn handlingsregelen tillater gjennom statsbudsjettet. Dette gir en falsk trygghet. Fremskrittspartiet mener det er viktigere å se på hvordan en bruker pengene, enn bare å se på hvor mye. Dessverre bærer budsjettet preg av at en ikke skiller mellom forbruk og investeringer, en skiller ikke mellom penger brukt i Norge og i utlandet. Oljepenger brukt gjennom statlige selskaper blir magisk sett usynlige.

Vi må sikre handlekraft der vi har utfordringer. Selv om mye går godt, kan vi gjøre ting bedre. Men istedenfor å prioritere gis det litt mer til alle formål. Mens resten av Europa må gjennom smertefulle omstillinger, strør regjeringen penger over landet og skjuler delvis konsekvensene av ineffektive systemer. Ja, når til og med SV går ut i Klassekampen og klager over økende byråkrati, er det handlingsrom i budsjettet som regjeringen ikke bruker. En rapport som Akademikerne fikk laget i vår, antydte at offentlig sektor kan spare inntil 45 mrd. kr på bedre innkjøpsordninger. Det er rom for forbedringer og omprioriteringer for mer handlekraft, og Fremskrittspartiet vil vise det i alternativt budsjett.

Mange sier at vi mangler arbeidskraft. Men vi ser at regjeringens budsjett åpner for at flere skal kunne bruke velferdsordninger som tar dem ut av arbeidslivet. I stedet burde vi hatt skattelettelser til vanlige folk som gjorde det mer attraktivt å jobbe, ikke bedre trygdeordninger som gjør det mindre attraktivt å jobbe. Den formelle arbeidsledigheten er lav, ja, men over en halv million mennesker står i trygdeordninger som ikke telles med i arbeidsledighetsstatistikken. Dette er en skjult langtidsledighet som en må mobilisere bedre. Jeg savner i tillegg en større satsing på lærlinger for å redusere frafallet i skolen og sikre rekruttering av viktig arbeidskraft til norsk næringsliv.

Budsjettet mangler viktige grep for næringslivet. Økte tollbarrierer er ikke en god medisin i en tid der man trenger bedre handelsrelasjoner. Vi burde hatt bedre avskrivningsregler i budsjettet, og vi burde gjort noe med formuesskatt på arbeidende kapital. Det har næringslivet etterlyst, men regjeringen leverer ikke.

Vi har unike muligheter til å gjennomføre fornuftige realinvesteringer i Norge. Vi har mye kapital. Det er ledig entreprenørkapasitet i våre naboland. Det er en god kombinasjon. Men selv om regjeringen skryter av infrastruktur, er det fint lite igjen når en tar vekk det som skal komme gjennom bompenger. Regjeringen skryter av at den skal bruke 100 mrd. kr mer på infrastruktur, men de nevner ikke at det er over en tiårsperiode. I samme tiårsperiode vil oljefondets overskudd, som vi kan bruke i statsbudsjettet, være på

1 630 mrd. kr. Å bruke 100 mrd. kr av 1 630 mrd. kr er ikke å prioritere i tråd med handlingsregelen.

For fem år siden etterlyste finansministeren en ny måte å finansiere utbygging av vei og jernbane på. Men i budsjettet leverer han ingenting. Vi skal fortsatt spare oljepengene våre i utlandet til lav rente og bygge bompengeprosjekter som kan finansieres fra utlandet til høy rente. Det er ikke ansvarlig økonomisk politikk, det er å ødsle med skattebetalernes penger. Når man ser at en satsing på jernbanen illustreres med 50 mill. kr mer til Bergensbanen, er det å lure folk, for med det bevilgningstempoet vil det ta 64 år å gjennomføre det prosjektet. Vi har som mål å fullføre prosjekt – ikke bare bevilge småbeløp.

Vi skulle ta lærdom fra Gjorv-kommisjonen, som påviste at sikkerheten var bedre i regjeringens festtaler enn den var i virkeligheten. Vi må gi politiet, brannvesenet og helsevesenet ressurser som gjør at de effektivt kan håndtere sine oppgaver i krisesituasjonen. Den handlekraften mangler dessverre regjeringen.

Vi har tusenvis av dedikerte helsearbeidere som står på med stolthet for yrket. Flere sykehus fungerer bra – la oss ikke glemme det. Men noen steder har politiske grep skapt til dels kaotiske tilstander. Da har vi et spesielt ansvar for å rydde opp. Vi må sikre at helsevesenets data-systemer snakker sammen, og da hjelper det ikke å kjøpe faksmaskiner. Dette er det ikke dedikert penger til i statsbudsjettet. Det er viktig å ha orden i økonomien, men et fundament med setningsskader er ikke et bra grunnlag for å drive ansvarlig økonomisk politikk. En har ikke orden i økonomien når samfunnet investerer for lite i infrastruktur, slik at en ikke tar hensyn til befolkningsvekst og næringslivets behov. Handlingsregelen har gitt oss en falsk trygghet. Det er mulig å bedre mange ting gjennom dette statsbudsjettet, men skal en få orden på Norge på en ekstra god måte, trenger vi en ny regjering i 2013. Det vil Fremskrittspartiet vise veien for i sitt alternative budsjett som fremmes om et par måneder.

Presidenten: Nei, jeg tror statsråden skal gå til den talerstolen og taleren til den.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:54:34]: Vi forbereder oss til neste år.
(Munterhet i salen).

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:54:45]: Det er bra at presidenten holder styr på regien i salen. Men for å ta det siste først: På Hedmarken har vi et uttrykk som heter «julestjerne» om folk som er for tidlig i form, og det hjelper lite når du skal ta merke i Birkebeineren ute i mars. Så jeg tror vi skal vente litt med å se hvordan resultatet blir 9. september 2013. Jeg har tenkt å gjøre mitt til at det blir det motsatte resultatet av det som representanten Solvik-Olsen er opptatt av.

Ute i Europa sliter mange land med store underskudd, stor arbeidsledighet og stor gjeld. En viktig grunn til at de har store underskudd, er at arbeidsledighet koster. Fra tredje kvartal 2005 til andre kvartal 2012 er det skapt 340 000 nye jobber i Norge. Det innebærer en enorm verdiskaping

for det norske samfunnet. Det innebærer at vi bruker arbeidskraften på en måte som gjør at vi skaper nye og store verdier. Det er viktig for meg å si det, for dette blir på en måte nærmest tatt litt for gitt i den politiske diskusjonen.

Så er det viktig at vi også i framtiden klarer å mobilisere dem som står utenfor arbeidslivet. Det er helt riktig som representanten sier, at det er mange som står i køer, som gjerne vil inn i arbeidslivet, og som føler at porten er for trang. Jeg omtalte i finanstalen at her må vi gjennom felles innsats sørge for at terskelen blir lavere for dem som skal inn i arbeidslivet. Derfor styrker regjeringen satsingen i dette budsjettet for dem som har problemer med å komme inn i ordinært arbeidsliv. Derfor vrir vi bruken av tiltaksmidler når det gjelder arbeidsmarkedet, i retning av dem som trenger mer tilrettelagte opplegg for å komme inn i arbeidslivet. Vi kan gjøre mye over de offentlige budsjetter for å ta tak i denne problemstillingen. Men samtidig må vi i fellesskap med arbeidsgivere, arbeidstakere og regjeringen lette denne problemstillingen på en annen måte enn det vi har klart fram til i dag, for det dreier seg både om penger og om holdninger til og endringer for dem som ikke kan yte 100 pst. i arbeidslivet. Så jeg ser fram til en felles innsats på det området for å få dette til.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:57:11]: Arbeidsledighet er en utfordring, så vi skal gjøre et veldig godt arbeid for at vi fortsatt skal ha lave arbeidsledighetstall i Norge. Men jeg synes at en lurer seg selv litt når en vet at over en halv million nordmenn i arbeidsfør alder blir satt på trygd, eller går på arbeidsavklaringspenger der de alle fleste ender opp på trygd. Det er ikke slik det skal være. Hvis du er i arbeidsfør alder, skal du stimuleres til å kunne leve av din egen inntekt, til å bidra til samfunnet og til å bidra til organisasjonslivet og ikke bli en passiv mottaker fra statens inntektsside. Der mener jeg at regjeringen gjør for lite. Jeg innser at det er en utfordring, men en har ikke prioritert det sterkt nok.

En lovte før budsjettet ble fremlagt, at de små regjeringspartiene skulle vinne viktige saker. Det virker det som de har gjort, men det har gått ut over helheten. Det har gått ut over satsingen på de store, viktige sakene, spesielt helse og trygghet. Det blir uheldig.

Når en snakker om infrastruktur, skal vi huske at det i år skulle bygges 11 km motorvei. Neste år skal en bygge 15 km motorvei. Det er tidenes satsing på infrastruktur. Jeg beklager, men jeg blir ikke imponert. Når en vet at næringslivet betaler 1 mrd. kr i køkostnader bare for å komme seg fra Oslo til Asker, så er ikke dette tempoet godt nok. Da må en ha en satsing som gjør at vi får frigjort arbeidskraft for å stå i kø, til heller å være med og bygge dette landet.

Neste gang finansministeren reiser til Italia for å kjøpe seg kule hatter, bør han også se på hvordan en kan sørge for at flere italienske, spanske, tyske og andre entreprenørselskaper kan tilstrekkelig norsk til at de kan by på konkurransene om beste infrastruktur. Det er press i økonomien i Norge, og det kan en kompensere med å øke eksport- og importandeler og endre på det. Da er det ikke bare varer man skal kunne importere til Norge. En skal også kunne importere arbeidskraft for å sørge for at vi får realisert

bedre infrastruktur, får vekk flaskehalsene i norsk økonomi og på den måten sikrer en bedre framtidig verdiskaping. Det får en ikke til med dagens måte å finansiere vei og jernbane på.

Jan Tore Sanner (H) [10:59:37]: Mye er bra, og mye går bra i Norge. Mens verden rundt oss preges av økonomisk uro og høy ledighet, kan vi i Norge glede oss over en solid økonomi og et stort økonomisk handlingsrom.

Det sies at det krever sterk rygg å bære gode tider. Det sentrale spørsmålet er derfor hvordan regjeringen velger å prioritere sitt økte økonomiske handlingsrom.

Siden den rød-grønne regjeringen kom til makten, har handlingsrommet økt med hele 262 mrd. kr. Det tilsvarer mer enn to helsebudsjett inn i norsk økonomi. Oljepengebruken er om lag doblet i løpet av de rød-grønne årene. Det er ingen tvil om at det brukes mer penger, men spørsmålet er: Brukes de pengene til å bygge Norge som kunnskapsnasjon? Jeg mener at det er ganske oppsiktsvekkende at en regjering som har råd til det aller meste, velger å nedprioritere forskning og etter- og videreutdanning av lærere. Mens forskningsbudsjettet øker med 2,2 pst. fra i år til neste år, øker resten av budsjettet med 2,4 pst. Med andre ord: Regjeringen mener at det meste er viktigere enn å investere i framtidig verdiskaping og forskning.

Vi ser også at den aller viktigste faktoren i skolen – nemlig lærerne – nedprioriteres i dette budsjettet, mens Høyre i år etter år har sagt at vi er nødt til å prioritere etter- og videreutdanning av lærere. Vi vet at mange tusen lærere ønsker etter- og videreutdanning, men regjeringen bare viderefører prioriteringen av etter- og videreutdanning. Det er ingen reell prioritering av dette.

Jeg er enig med finansministeren i at også Norge kan lære ting av krisen i Europa. Noe av det aller viktigste er å holde orden i norsk økonomi, og Høyre er enig i behovet for å holde igjen på bruken av oljeinntekter. Det er viktig både for å unngå en for rask nedbygging av konkurranseutsatte arbeidsplasser og for å trygge pensjoner for fremtiden. Men å holde orden i økonomien handler ikke bare om hvor mange milliarder man bruker på budsjettet, men også om hvordan pengene brukes på budsjettet.

Regjeringen skal ha ros for at den endelig velger å oppprioritere bevilgningene til samferdsel, men vi ser at en stadig større del veltes over på bilistene gjennom økte bompenger, og at man mangler nytenkning, også i den sektoren.

Det er mange godbiter som har vært solgt ut og lekket ut fra budsjettet de siste dagene før budsjettfremlaggelsen. Men hvis man graver litt dypere i budsjettet, ser man at en del av de langsiktige og grunnleggende utfordringene i norsk økonomi velger man fortsatt å skyve foran seg.

Vi ser at Norges konkurranseevne svekkes også til neste år. Den har vært svekket hvert år under rød-grønt styre. Det er en utfordring – særlig for eksportbedriftene våre.

Vi ser også at produktivitetsveksten fortsatt er for lav. Kombinert med særnorske skatter og en for liten satsing på forskning, er dette en utfordring for store deler av vårt næringsliv – på kort sikt, og spesielt på lengre sikt.

I budsjettet bekrefter regjeringen at man legger inn et unødvendig tollsjokk på ost og kjøtt. Det vil føre til dårli-

gere utvalg i butikkene, det kan svekke konkurransevnen til deler av næringsmiddelindustrien, og det vil kunne skape usikkerhet for andre deler av vårt næringsliv – kanskje særlig fiskerinæringen.

Etter at Gjörv-kommisjonens rapport – som innebar en ganske knusende kritikk av vår beredskap – ble lagt frem, hadde de aller fleste ventet at dette budsjettet innebar en reell og sterk prioritering av sikkerhet og beredskap. Jeg får litt inntrykk av at regjeringen velger å prioritere det som er hyggelig på kort sikt, fremfor det som er nødvendig på lang sikt. Ja, det er hyggelig med et par uker ekstra pappaperm, men når man virkelig skal gå inn i prioriteringene i budsjettet, er det dette man velger, fremfor en sterk satsing på beredskapen.

Presidenten: Statsråd Sigbjørn Johnsen.

Representanten Jan Tore Sanner får vente med å bruke statsrådplassen til han eventuelt blir statsråd. (Munterhet i salen)

Jan Tore Sanner (H) [11:05:02]: Det var litt rolleforvirring i dag.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:05:07]: Det er mange ting man kunne tatt tak i i innlegget til representanten Sanner, men jeg vil minne om et par ting jeg har sagt tidligere i dag. Den viktigste bruken av penger i løpet av disse årene har vært en stabil, forutsigbar og god politikk for å holde arbeidsledigheten lav og for å få sysselsettingen opp. Arbeidsledigheten er på 3 pst. i Norge, og vi har skapt 340 000 nye jobber siden 2005. Det er vanskelig å beregne nøyaktig hva det representerer av verdier, men la oss si at hvis én arbeidsplass skaper 500 000 kr i verdier, så blir det 170 mrd. kr. Jeg er klar over at det er et vanskelig regnestykke, men det er for å anskueliggjøre verdien av at man har en økonomi som produserer godt, slik at vi får lav ledighet og høy sysselsetting. I tillegg – og dette gjør at regjeringen har fått noe økt handlingsrom, også i budsjettet for 2013 – gir denne økonomien et godt grunnlag både for bedrifter og for å forsyne fellesskapet med økte, det vi kaller strukturelle skatteinntekter. 18 mrd. kr i økte skatteinntekter som følge av den underliggende produksjonen i økonomien i 2013, er et synlig bevis på en økonomi som leverer.

En viktig forutsetning for at økonomien skal levere er at det er forutsigbarhet rundt de økonomiske rammene rundt økonomien, at vi følger handlingsregelen, og at vi er trofaste mot det rammeverket vi har lagt rundt økonomien. Det blir noe av det viktigste å holde fast ved i tiden framover.

Så får vi se – om det skulle gå så galt at rollene blir byttet – om en Høyre-statsråd er i stand til å holde bånd på Fremskrittspartiet når det gjelder dette trygge rammeverket rundt norsk økonomi.

Jan Tore Sanner (H) [11:07:12]: Det skal nok en Høyre-statsråd klare, på lik linje med hva en Arbeiderparti-statsråd har klart i den sittende regjeringen.

Vi er glade for at regjeringen klarer å holde igjen på ol-

jepengebruken, og vi er glade for at man følger én viktig del av handlingsregelen. Men man ser bort fra den andre. For da handlingsregelen ble vedtatt, var man også enige om at det økte handlingsrommet skulle brukes til det som bygger vekst på sikt – nemlig satsing på kunnskap, forskning, infrastruktur og vekstfremmende skattereduksjoner. Når man prioriterer alt annet høyere enn forskning, og når man øker skatten på norske arbeidsplasser, følger man ikke den delen av handlingsregelen.

Vi ser også i det budsjettet som er lagt frem i dag, at man bidrar til å øke skattetrykket på de norske arbeidsplassene, og det er med på å gi våre arbeidsplasser en konkurranseulempe, sammenliknet med de andre landene.

Jeg savner den langsiktige tenkningen. Vi kan i dag glede oss over at det går svært bra i Norge. Men vi er nødt til å tenke noe lenger frem i tid, og da må vi se på de grunnleggende utfordringene i norsk økonomi. Disse knytter seg til svekket konkurransevne, lav produktivitetsvekst, særnorske skatter og altfor lav prioritering av forskning.

Geir-Ketil Hansen (SV) [11:09:06]: Statsbudsjettet legges fram i en tid da det går godt for Norge. Mange nye arbeidsplasser har blitt skapt, og vi har Europas laveste arbeidsledighet – 3 pst. Vi har bak oss flere år med betydelig vekst i alle sektorene i statsbudsjettet: mer til helse, utdanning, forskning, samferdsel og kultur. Vi har bak oss en periode med mer rettferdig fordeling av goder i samfunnet, omfordeling og reduserte forskjeller. Denne politikken viderefører vi i neste års statsbudsjett. Dette er et budsjett for å holde arbeidsledigheten og forskjellene nede.

Siden 2005 har det blitt skapt 330 000 nye arbeidsplasser i Norge. Budsjettet for neste år vil bidra til at det skal skapes enda flere i 2013.

Kommunesektoren får økt sine frie inntekter med 5 mrd. kr. Det legges til rette for tusenvis av nye ansatte som skal jobbe i skole, i barnehage, i eldreomsorg, helsevesen og politi.

I SV er vi spesielt fornøyd med at neste års budsjett er et godt budsjett for fordeling, kunnskap og miljø.

Vi legger om skattesystemet sånn at omfordelingen øker enda mer. Regjeringen vil legge opp til å øke verdisetting av sekundærboliger og næringseiendom i formuesskatten, samtidig som bunnfradraget økes fra 750 000 til 870 000 kr. 50 000 færre skal betale formuesskatt. Minstefradraget økes med 2 pst. Det gir en omlegging der de som har høyest bruttoinntekt, skattes mer, mens de som tjener minst, får uendret eller lavere skatt. I tillegg vil økt skattlegging av sekundærboliger gjøre det mindre attraktivt å bruke bolig som investeringsobjekt, noe som kan bidra til at presset på boligprisene reduseres.

Kunnskapsfeltet får en økning på 1,9 mrd. kr i 2013. Det blir en vekst på 3 250 studieplasser, flere lærere i ungdomsskolen og økt kvalitet i barnehagene.

Vi fortsetter prioriteringen av forskning i 2013, slik at det samlet sett blir en realvekst i den offentlige forskningsinnsatsen på 2,2 pst. Totalt vil det bli brukt 27,4 mrd. kr til forskning og utvikling i 2013. Dette er en realvekst på hele 32 pst. fra 2005 og 6,7 milliarder kr mer enn i 2005.

Satsing på barn har vært historisk høy i denne regje-

ringsperioden – 60 000 000 nye barnehageplasser siden i 2005. Til neste år blir det prioritert økt kvalitet og lavere priser i barnehagene.

Barnevernet skal også styrkes, og det er prioritering av de barna som trenger det aller mest. 290 mill. kr ble det kommunale barnevernet styrket med i 2011 og 2012. I 2013 styrkes det kommunale barnevernet ytterligere med en øremerket bevilgning på 205 mill. kr. Vi har altså i treårsperioden 2011–2013 styrket det kommunale barnevernet med nær 500 mill. kr. Det er det største løftet i kommunalt barnevern på over 20 år.

SV er også glad for at vi til neste år får et statsbudsjett med en god miljøprofil. Klimameldingen blir fulgt opp. Vi får økt klimaforskning, et nytt fond for klima og energi, økt CO₂-avgift for petroleumsnæringen og en kollektivsatsing.

Bevilgningene til jernbanen øker med nesten 15 pst., til 14,4 mrd. kr. Det betyr at vi nær dobler bevilgningene til jernbanen og tredobler jernbaneinvesteringene i denne perioden.

Også kollektivtrafikken får et betydelig løft. Vi gir hele 250 mill. kr mer til satsing på kollektivtrafikken, som er en økning på hele 64 pst. Samtidig blir det bevilget 50 mill. kr mer til satsing på sykkel- og gangveier. Det betyr mindre kø, mindre forurensning og mer miljøvennlig transport. Nasjonal transportplan på vei og jernbane blir ikke bare fulgt opp til neste år, men blir overopplyst med 1,5 mrd. kr.

Avslutningsvis: I SV prioriterer vi rettferdig fordeling og utjevning av forskjellene i samfunnet. Det har vært en rød tråd gjennom alle de statsbudsjettene vi har vært med på å legge fram siden 2005, og vi er stolte av å være et av de få land i verden der forskjellene faktisk har blitt mindre. Dette er ikke bare viktig ut fra et rettferdighetsperspektiv, det er også viktig for verdiskapningen og for bekjempelse av sosiale problemer i samfunnet. En god inntektsfordeling betyr at kjøpekraften blir jevnt fordelt i hele samfunnet, noe som igjen er viktig for lokalt næringsliv. I samfunn med små forskjeller er det også høy tillit mellom folk. Det betyr bl.a. bedre helse, mindre vold og større trygghet.

At vi i dette budsjettet satses på fordeling, kunnskap og miljø, er derfor et godt grep for å skape et enda bedre og mer bærekraftig samfunn for fremtiden.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:24:37]: Den økonomiske veksten i euroområdet går nedover, arbeidsløsheten stiger, rentene er rekordlave, og statsgjelden øker. Samtidig holder veksten i Norge seg oppe til tross for svak utvikling i eksportmarkedene. Det er press i arbeidsmarkedet, og lønnsveksten i overkant av 4 pst. er langt over den lønnsveksten vi ser hos våre handelspartnere. Presset i norsk økonomi, de store utfordringene med todelingen i norsk økonomi, hensynet til konkurranseutsatt næringsliv, langsiktige utfordringer i finanspolitikken og økt uvisshet om de økonomiske utsiktene – alt dette trekker i retning av politikktiltak som nå forsiktig kjøler ned økonomien. Regjeringen tar konsekvensen av denne situasjonen gjennom å presentere det finansministeren kaller «et om lag nøytralt budsjett».

Nettopp denne ansvarligheten kan kanskje synes kjedelig på kort sikt. Det hadde sikkert vært både morsomt og

hyggelig å strø om seg med penger til gode formål i et valgår, men det er liten tvil om at folk gjennomskuer politikere som ignorerer at vi først og fremst trenger trygghet for jobb og egen økonomi. Likevel blir det rom for satsinger i dette budsjettet, og jeg er glad for at vi fortsetter å bygge landet.

For meg er nettopp det viktigste med statsbudsjettet for 2013 at vi igjen viser at vi holder det vi lover. Det er og det blir en historisk samferdselsatsing. Alle samferdselsprosjekter i Nasjonal transportplans første periode vil bli påbegynt så sant det er praktisk mulig å starte dem opp. Det vil gi tryggere og raskere transport både av mennesker og varer. Når regjeringen igjen legger fram sin nye transportplan til våren, vet vi at dette ikke bare er ønskedrømmer. Og det kommer til å bli gjennomført.

Norske kommuner har fått store og tunge oppgaver, fordi mange av løsningene absolutt blir best når de blir til så nær dem som trenger dem, som mulig. Sammen med oppgavene har det også fulgt penger. Det var mange lovord å høre da kommuneproposisjonen ble lagt fram tidligere i år. Styrelederen i KS, Gunn Marit Helgesen, sa at økningen i frie inntekter var «bra, men det er også helt nødvendig. Først og fremst betyr det at kommunene fortsatt blir i stand til å levere gode velferdstjenester til innbyggerne». I dag kan Helgesen imøtese en økning på hele 6,8 mrd. kr til kommunesektoren – 800 mrd. kr mer enn forespeilet. Det betyr rom for flere lærere, mer omsorg til de eldre og bedre veier i alle landets kommuner. Ingen regjering har noen gang vist større tillit til og satset mer på utvikling av nærmiljøet enn hva Senterpartiet og den rød-grønne regjeringen har gjort gjennom de snart åtte årene vi har styrt Norge.

Regjeringen foreslår også en økning på 54 mill. kr til flom- og skredforebyggende arbeid over NVEs budsjett, i tråd med regjeringens mål om å bedre samfunnets evne til å forebygge katastrofer, forebygge flom- og skredrisiko. Flom og skred medfører enorme skader materielt og gjør folk redde og urolige.

I forkant av dagens budsjettframleggelse, og også i dagens kommentarer, har debatten gått høyt om endringen av toll på enkelte landbruksprodukter. Jeg synes det er viktig å minne om at importvernet er en av grunnpilarene i norsk landbruk – en forutsetning for å nå målet om 20 pst. høyere produksjon innen 2020. Ivrige debattanter bør merke seg at det ikke vil bli store prishopp i dagligvarebutikkene fra årsskiftet, og utvalget vil være det samme. Fra 1. januar 2012 ble det gjennomført en avtalemessig endring av EØS-avtalen, artikkel 19, der det ble lagt inn betydelige kvoteøkninger både på kjøtt og på ost. Det er selvsagt disse kvoteøkningene som vil bidra til at vi får denne stabiliteten og den forsiktige utviklingen som vi trenger, og som da sikrer mulighetene også for norske bønder og norsk matindustri.

Forvaltningen av de rike naturressursene i Norge gjennom kloke politiske vedtak har gitt oss store verdier som vi igjen kan investere i landets framtid. Kombinasjonen av mer vei og bane, styrket lokal velferd og sikring av bl.a. norsk matproduksjon er unik for denne regjeringen. Det spiller en viktig rolle hvem som styrer. De kraftfulle satsin-

gene i statsbudsjettet for 2013 står i kontrast til et Europa i krise.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:19:51]: Budsjettet i dag forsterkar inntrykket av Noreg som annleislandet i Europa. Det er sterkare vekst enn forventa, det gjeld òg for Fastlands-Noreg, og det er særleg gledeleg.

Det har vore mange lekkasjar i forkant av budsjettet i dag, det gjer det betydeleg enklare for opposisjonen å førebu seg, sånn sett er det ingen unnskyldningar for ikkje å halde gode innlegg i salen.

Det er mykje som er bra med det budsjettet som Sigbjørn Johnsen i dag legg fram. Det er god heilskap, og det er brei politisk einigheit om heilskapen. Oljepengebruken er redusert – han er på 3,3 pst., årtvaringane frå sentralbanksjef Øystein Olsen har regjeringa høyrte på, og det meiner eg har vore ei klok vurdering frå regjeringa si side.

Den situasjonen me har i verdsøkonomien, gjer det mindre realistisk å operere med 4 pst. forventa avkastning.

Øg på andre område synest eg det er gode signal regjeringa kjem med her: Det gjeld barnevern, det gjeld kultur, det gjeld tollpolitikken – og òg på samferdsel er det mykje bra.

Men det er òg mange område Kristeleg Folkeparti vil ha ei anna prioritering på. Regjeringa har lova 12 000 nye sjukeheimplassar, eller heildøgns omsorgsplassar, innan 2015. Reelt sett er det så langt bygt under 1 000 plassar. I 2013 lovar regjeringa 1 750 nye plassar – ein er altså langt frå det målet. Så ser eg òg at regjeringa seier no nye og fornya heildøgns omsorgsplassar, altså det er teikn til ei omdefinering av det regjeringa har lova. Eg ber regjeringa gå tilbake til den definisjonen dei hadde da dette forslaget blei lagt fram i statsbudsjettet for 2008: Da var det nye omsorgsplassar. Eg håpar vi ikkje ser ei regjering som definerer om og dermed spring frå løfta.

Me registrerer òg at det ikkje er noko meir til rusbehandling. Tusenvis står i kø, ideelle organisasjonar må leggje ned. Rasmeldinga Se meg! ligg her i Stortinget. Me må registrere at Sigbjørn Johnsen ikkje har sett rusbehandlingen i sitt budsjett, sjølv om det er lagt inn 45 mill. kr til førebygging på det feltet.

Heildagsskulen er denne regjeringa sitt mål. Me ser det ved at kulturskulen no skal inn i SFO. Steg for steg bygger regjeringa heildagsskulen. Me ser òg ei prioritering her som me undrast over. Det å få kulturskulen inn i SFO kostar 74 mill. kr, mens regjeringa berre brukar 20 mill. kr til drop-out i vidaregåande skule. Spørsmålet er: Kva er det viktigaste?

Foreldrepermisjonen blir auka med to veker – det er bra. Det er likevel to paradoks. Regjeringa vel å gjere valfridomen for familiare mindre. Fleksibiliteten blir mindre, og forskjellen til dei som berre får eingongsstønad – det vil seie for studentar og dei som ikkje har jobba i seks månader før dei får barn – blir endå større. Likestillingsutvalet har anbefalt å auke eingongsstønaden. Eg registrerer at regjeringa ikkje har følgd rådet frå Likestillingsutvalet.

Framleis er det berre eitt opptak til barnehagane. Det vil seie at Kristin Halvorsen er den politikaren som innfører tvungen kontantstøtte for mange born mel-

lom eitt og to år. Kristeleg Folkeparti vil ha valfridom.

Me ser innanfor helse at sjølv om det er løyvt 90 mill. kr til IKT-satsing, vil det framleis vere slik at det er faks og taxi som vil vere ein av dei berande kommunikasjonane òg innan Helse-Noreg i 2013. Som leiar i transportkomiteen synest eg det er bra at taxiane blir brukte òg innan helse, men det er ikkje det vi treng – vi treng derimot ei fornying.

Mitt spørsmål til finansministeren er: Me ser eit godt lyft innanfor samferdsel, sjølv om ein ikkje oppfyller investeringsløfta både på veg og jernbane. Men nettopp med nye pengar innanfor samferdsel, er det ikkje da òg viktig at me ser på omorganisering og fornying?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:25:11]: Det er vel tillatt på en dag som i dag å si med et lite glimt i øyet, som et apropos til noe av det første representanten Hareide var inne på, at det skal i hvert fall ikke være noe å si på den servicen vi yter opposisjonen. – Men nok om det.

Det er to ting jeg har lyst til å understreke. Det er slik at kommunene våre er førstelinjen i velferdsproduksjonen. Det regjeringen gjør i kommunesektoren – med barnehage, grunnskole og eldreomsorg – er viktige velferdsoppgaver. Fra 2005 og til og med budsjettet for 2013 har inntektsveksten i kommunesektoren reelt sett vokst med nærmere 70 mrd. kr, et stort løft for Kommune-Norge som gjør at Kommune-Norge blir satt bedre i stand til å ha bedre velferdstjenester. De vil også bli satt bedre i stand til å bygge de omsorgsplasser som er nødvendige for å møte det som kommer litt senere. Jeg mener at vi er godt i rute i forhold til de 12 000 plassene vi har lovet.

Så er det viktig å understreke at det er en sterk vekst i helsebudsjettet. Vi legger til rette for at det til neste år blir en aktivitetsvekst i helsesektoren på om lag 2 pst.

Så satser denne regjeringen kraftig på å bekjempe det vi kaller drop-out fra skolen. I budsjettet for neste år ligger det inne 185 mill. kr til Ny GIV, og totalt sett over tre år vil en bruke om lag 500 mill. kr på denne satsingen. Det betyr at alle ungdomsskoler og videregående skoler i løpet av 2013 vil ha fått skolert minimum to lærere, f.eks. i grunnleggende lese-, skrive- og regneopplæring, som er viktig for å forhindre drop-out. Dette er et viktig satsingsområde for regjeringen.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:27:22]: I mitt innlegg var det viktig for meg ikkje å gi finansministeren så hatten passsar på dei fleste områda, fordi eg meiner me må vere balanserte. Men på nokre område meiner eg at regjeringa ligg langt etter – bl.a. når det gjeld omsorgsplassar. Der har ein altså bygt i underkant av 1 000 plassar, og ein seier i dette budsjettet at ein skal levere 1 750 nye plassar. Så står det jo i dagens tekst at det no inkluderer nye og fornya plassar. Det er eit heilt anna inntrykk enn det regjeringa har gitt tidlegare. Innanfor sektoren har det vore veldig tydeleg at det er nye plassar ein forventar. Dersom me går tilbake til statsbudsjettet for 2008, sa regjeringa at det var nye plassar – 12 000 nye sjukeheimplassar – ein forventa skulle vere på plass innan 2015. Eg håpar at regjeringa står fast ved nettopp det.

Så meiner eg òg at behovet for fornying er til stades. Mitt poeng var at det er bra at ein får 90 mill. kr til IKT-satsing innanfor helsevesenet. Men når me ser dei utfordringane som er der – det blir brukt faks og det er taxi som køyrer skjermbilete frå sjukehus til sjukehus – er det feil bruk av ressursar. For å løyse den utfordringa vi ser, med det IKT-behovet som er heilt nødvendig i Helse-Noreg, er det heilt andre summar som er nødvendig for å få det på plass. Nettopp det er eit eksempel på heilskapen innanfor offentleg forvaltning, for det er ikkje berre Helse-Noreg som har utfordringar med IKT. Det har politiet, det har me sett innanfor Nav og derfor ville ei heilskapleg tilnærming til det ha tent regjeringa.

Borghild Tenden (V) [11:29:40]: Aldri har en norsk regjering hatt et større økonomisk handlingsrom enn den sittende regjering. Aldri har en norsk regjering brukt mer penger. Ja, det er faktisk slik at statsbudsjettets utgiftsside i de dokumenter som i dag legges fram, er 400 mrd. kr. høyere enn det siste budsjettet den forrige regjering la fram – eller en økning på ca. 60 pst. Regjeringen har i gjennomsnitt hatt 56 mrd. kr. mer å bruke hvert eneste år i regjering.

Da er det med respekt å melde ikke spesielt imponerende at man bruker enhver anledning til å påpeke at man nominelt bruker mer penger på nær sagt alle områder enn den forrige regjering. Dette er verdens heldigste regjering.

Det store og viktige spørsmålet er om pengene brukes og forvaltes på en best mulig måte. Svaret på det spørsmålet er – etter Venstres syn – ikke entydig ja. Det er selvfølgelig slik at mye av det som er foreslått i dag, er bra. Det er en kvalitet ved det norske politiske systemet at vi i stor grad er enige om oppbyggingen av de viktigste strukturene i samfunnet, og dermed hvordan vi bruker de store pengene. Behandlingen av dette budsjettet vil også helt sikkert vise at det er bred enighet om minst 90 pst. av statsbudsjettet, men også en del vi er uenige i.

Hva hadde vært annerledes om finansministeren hadde vært fra Venstre i dag?

Først og fremst ville en finansminister fra Venstre fulgt opp hele handlingsregelen, ikke bare deler av den, og det som passer den sittende regjering. Det vil si at Venstre ville ha satset storstilt på å prioritere utdanning, forskning, infrastruktur og vekstfremmende skatte- og avgiftslettelser, slik vi var enige med Arbeiderpartiet om da handlingsregelen ble innført i 2001. Bare rundt 15–20 pst. av oljepengene er blitt brukt slik de skulle under denne regjeringen.

For det andre ville en finansminister fra Venstre ha prioritert et tydelig grønt skatteskifte. Jeg kan ikke med min beste vilje forstå motviljen i regjeringen mot å bruke skattesystemet aktivt i miljøets tjeneste. Mer skatt på forbruk og miljøfiendtlig adferd, mindre på arbeid og investering i næringsliv og arbeidsplasser er fremtidens skattepolitikk, og det er helt nødvendig for å nå de ambisiøse klimamålene.

Det tredje er en kraftfull satsing på å redusere fattigdom blant barn og i barnefamilier. Under den sittende regjering har antallet fattige økt, og statsbudsjettet for 2013 er dessverre ingen lystig lesning. Jeg hørte SVs innlegg her i dag,

og jeg er overrasket over at SV ikke er mer bekymret over akkurat dette.

Det fjerde er en målrettet politikk for å få flere i arbeid og få flere til å stå i arbeid lenger. Til det trengs det et sett av virkemidler: en skattepolitikk som belønner arbeid og investerer i norske arbeidsplasser, målrettede tiltak for å få flere over fra stønad til arbeid, et mer fleksibelt arbeidsliv, og ikke minst at vi tør se på og fjerne ordninger som direkte motvirker det vi alle burde være enige om: Når regjeringen over statsbudsjettet bruker flere milliarder kroner på å subsidiere tidlig avgang fra arbeidslivet gjennom AFP, er det i direkte motstrid til intensjonene i pensjonsreformen om å få flere til å arbeide lenger.

Tradisjonen tro har regjeringen fulgt opp mange av de gode forslagene Venstre fremmet i sitt alternative statsbudsjett i fjor, og som regjeringspartiene da mente var feilslått politikk – senest i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for fire måneder siden. Det dreier seg bl.a. om å styrke SIVA, om en nødvendig satsing på jernbane og kollektivtransport, flere lærere og økt skogvern. Det er vel og bra, men det bare underbygger bildet av en lite samarbeidsvillig regjering. Tiltak og forslag er helt feil når det blir foreslått av opposisjonen, og helt nødvendig når de samme tiltakene og påplussingene blir foreslått av regjeringen kort tid etterpå.

Regjeringen leverer i dag sitt syvende budsjett. Felles for alle er at regjeringen – slik Venstre ser det – har unnlatt å gjøre de store prioriteringene. Det er i realiteten ikke foretatt et eneste kutt i de siste årene, men blitt smurt tynt utover til alt og alle. Det er sikkert hyggelig å være finansminister og ikke måtte kutte eller prioritere, men det kan straffe seg på sikt. I det siste budsjettet den forrige regjeringen la fram, var den underliggende utgiftsveksten på 0,7 pst. I budsjettet som i dag legges fram, er den underliggende utgiftsveksten på 2,4 pst., og den er økende – fra 2,1 pst. i 2012. Det er en utvikling som over tid er problematisk, og som gjør meg en smule bekymret, på tross av at Norge er i en særstilling når vi nå går løs på behandlingen av statsbudsjettet for kommende år.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:34:51]: Jeg la merke til at representanten Tenden sa at det ikke var et entydig ja som var Venstres attest for budsjettet, men det var ikke langt unna, og det synes jeg ikke er så verst for et opposisjonsparti. Jeg noterer meg akkurat det.

Jeg har lyst til å bruke litt tid på å undersøke den miljøetsatsingen som ligger inne i dette budsjettet, fordi det er et viktig område. Det er et område som også representanten Tenden var opptatt av. Tenden etterlyste f.eks. en grønn skatteveksling. Det denne regjeringen har gjort, bl.a. når det gjelder bilavgifter, er at vi har lagt om bilavgiftene på en slik måte at CO₂-utslippet fra nye biler nå har gått betydelig ned. Det er en omlegging som vi fortsetter i budsjettet for 2013. Det er et eksempel på en framtidrettet og god miljøpolitikk.

I det budsjettet som ble lagt fram i dag, prioriterer vi et nytt fond for klima og energi for å følge opp klimameldingen. Vi styrker kollektivtrafikken gjennom belønningsordningen. Vi øker CO₂-avgiften på sokkelen med 200 kr.

Med andre ord: På område etter område satser denne regjeringen på miljø, klima og utvikling.

To andre forslag som vi synes var viktige å understreke nå, er at vi foreslår å øke f.eks. bevilgningene til tiltak mot avskoging og skogferringelse i utviklingsland med om lag 3 mrd. kr. i dette budsjettet. Vi foreslår også 2 mrd. kr. til fornybar energi i utviklingsland.

Dette er et eksempel på en regjering som både er framtidsrettet, og som satser på klima og miljøtiltak. Jeg synes nok det er et lite tankekors – og bør være et lite tankekors for Venstre – at de er i ferd med å havne på feil side når det gjelder det som dreier seg om bistand. Denne regjeringen oppfyller bistandsmålet, men det er altså partier på den borgerlige siden som har et helt annet mål med den andelen Norge skal gi i bistand.

Borghild Tenden (V) [11:37:06]: Jeg har merket meg alle de miljøtiltakene som finansministeren her oppsummerte. Men fortsatt er det sånn at vi i Venstre synes man har en feilslått subsidiering. Det går på flere områder. Det går på AFP, som jeg nevnte fra talerstolen. Det går på eksportstøtten til ost, som blir en form for dobbel subsidiering. Det går på nettolønnsordningen, som Venstre har tatt opp i Stortinget i flere omganger, og som det forhåpentligvis skjer noen endringer med. Det går også på subsidiering og forurensning. Finansministeren var selv opptatt av det med AFP, og så de utfordringene som ligger der ved at vi subsidierer dem som faktisk går ut av arbeidslivet.

Så oppfordret komiteens leder opposisjonen om å komme med sine grep for hva vi vil gjøre, og det gjør jeg veldig gjerne. Venstre vil bruke målrettede penger på stortilt satsing på lærere, utdanning, forskning, miljøvennlig samferdsel, målrettet fattigdomsbekjempelse, som vi har brukt en del tid på, og en politikk som stimulerer til et mer miljøvennlig næringsliv. Det er vi avhengige av om vi skal ha et fremtidsrettet samfunn.

Presidenten: Da er det spørsmål om finansministeren eller statsministeren ønsker å benytte seg av muligheten til et oppsummerende innlegg, begrenset til 3 minutter?

– Det gjør statsråd Johnsen.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:38:58]: Nå vil det bli rik anledning til å komme tilbake til en diskusjon om statsbudsjettet senere i Stortinget, men la meg bare – som en liten avrundning av den debatten vi har hatt i dag – si følgende: Det er viktig å investere i framtiden. Denne regjeringen investerer i framtiden. Det er budsjettet for 2013 et veldig godt bevis på.

Som jeg har understreket tidligere i dag: Noe av det viktigste vi kan gjøre for å investere i framtiden er å sørge for at vi har en stor arbeidsstyrke, lav ledighet, og en god mulighet for inngang til arbeidslivet for dem som ønsker å yte gjennom arbeid. Det er viktig at vi sikrer unge mennesker en god oppvekst. Det å investere i barnehager og en god grunnskole er å investere i den framtidige arbeidskraften. Vi kan nesten ikke gjøre noe mer for å underbygge vekstkraften i et samfunn enn å foredle og utvikle arbeidsstyrken.

En kunne lage mange regnestykker på det, men la oss ta et tenkt tilfelle, at vi gjennom framtidsrettede tiltak klarer å øke avkastningen av arbeidsstyrken med 1 pst. Vi vet at arbeidskraften vår utgjør over 80 pst. av den norske nasjonalformuen, mens oljeformuen, den vi har på bok, og den vi kjenner til, utgjør om lag 8 pst. Så hvis vi klarer å øke verdien av arbeidsstyrken ved å investere i framtiden med 1 pst., må vi ha 10 pst. avkastning i pensjonsfondet. Det understreker hvor viktig det er å investere fra dagens og framtidens arbeidskraft. Det gjør vi gjennom en bevisst satsing på skolen, og det gjør vi gjennom en bevisst satsing på forskning. Reelt sett øker forskningsbevilgningen med 2,2 pst. fra 2012 til 2013. Vi er helt på topp i OECD når det gjelder offentlige bevilgninger til forskning – 32 pst. realvekst i forskningen fra 2005. Vi tar grep i grunnskolen. Vi satser – som vi var inne på i replikkvekslingen – sterkt på Ny GIV, for å forebygge og for å ta tak i utstøting fra videregående skole. Men det må starte før. Det vi gjør i barnehager, det vi nå skal gjøre for å øke kvaliteten der, er faktisk et viktig forebyggende tiltak for å hindre at folk faller ut av skolen senere i livet. Vi skal ta tak i konkurranseevnespørsmålet, og vi har et utvalg som skal gå gjennom erfaringer med lønnsoppgjørene. I fellesskap, i beste tradisjon etter den norske modellen, skal vi gjøre en jobb, sammen med partene i arbeidslivet.

Så til slutt: Opposisjonen – i hvert fall deler av den – prater som om handlingsregelen er noe vi har fått i gave. Handlingsregelen er noe vi skaper gjennom politikken, og handlingsregelen er en retningslinje for den økonomiske politikken. Det er styringen som gjør at det er forutsigbarhet om utviklingen i norsk økonomi, og det er styringen som gjør at vi har de gode resultatene vi nå ser. Så får vi komme tilbake til resten av debatten ved en senere anledning.

Presidenten: Presidenten vil da foreslå at finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2013 legges ut for behandling i et senere møte. – Ingen innvendinger er kommet mot dette forslaget, og det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [11:42:32]

Referat

1. (10) Statsbudsjettet 2013 (Prop. 1 S (2012–2013))
2. (11) Skatter og avgifter – lovendringer (Prop. 1 LS (2012–2013))
3. (12) Nasjonalbudsjettet 2013 (Meld. St. 1 (2012–2013))
4. (13) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Christian Tybring-Gjedde, Gunnar Gundersen, Line Henriette Hemdal og Borghild Tenden om bedring av skattyters rettssikkerhet (Dokument 8:1 S (2012–2013))

Enst.: Nr. 1–4 sendes finanskomiteen.

5. (14) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, André Oktay Dahl, Michael Tetzschner og Siri A. Meling om tiltak for å bedre brannvern i boliger (Dokument 8:150 S (2011–2012))
  6. (15) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om endring i offentleglova for å styrke offentlighetsprinsippet i forvaltningen (Dokument 8:6 L (2012–2013))
Enst.: Nr. 5 og 6 sendes justiskomiteen.
  7. (16) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Svein Harberg, Henning Warloe og Elisabeth Røbekk Nørve om nye initiativ for å løfte yrkesfagene (Dokument 8:3 S (2012–2013))
  8. (17) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Svein Harberg, Henning Warloe og Anne Karin Olli om et mer fleksibelt og desentralisert utdanningstilbud (Dokument 8:4 S (2012–2013))
Enst.: Nr. 7 og 8 sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
  9. (18) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal, Jon Georg Dale, Jan-Henrik Fredriksen, Oskar J. Grimstad og Morten Ørsal Johansen om nedslakting av tamrein på Finnmarksvidda (Dokument 8:2 S (2012–2013))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
- Presidenten:** Forlanger noen ordet før møtet heves?
– Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.43.
